

Aitana i Guardamar: les antenes del sud

L'enorme antena que s'alça a Guardamar, en mans de la flota USA, i els radars situats al cim de l'Aitana, al costat —segons rumors— d'una estació de míssils, situen al sud del nostre país els punts de màxim interès militar.

Joan Ballester

Aitana. Nom quasi màgic. Serra mare. Serra gran. La major, la més elevada. De sempre, en la història de la humanitat, han estat llocs com aquests emplaçaments adequats per a la defensa, per a la vigilància. Avui, al segle XX, amb mitjans molt més sofisticats, és clar, l'objectiu continua sent el mateix, però les torres i els petits castells han estat substituïts per dues taques blanques que destaquen, generalment, davant d'un permanent cel blau, una mena de dues immenses boles de golf que coronen la muntanya màgica. És tracta del radar d'Aitana.

Aitana ha estat, de sempre, una instal·lació mitificada. El fet de la presència de forces americanes i l'exotisme que aleshores allò implicava, el caràcter reservat i secret de les instal·lacions militars i la mateixa configuració física de les dues boles del radar, visible fins i tot des del mateix Alacant en dies clars, han donat pas a tota mena d'especulacions. No hi ha hipòtesi que no s'hi haja apuntat. S'ha parlat de rampes de míssils. Es comentava que les boles s'obrien, deixant al descobert sofisticats coets, que la muntanya era buida per dins...

Parlar de l'estructura militar d'Aitana suposa fer refe-

rència a dos elements clarament diferenciats: el radar en si i la base o zona de suport.

Així, l'estació de radar es troba al cim de la muntanya, a 1.558 metres d'altitud. Per arribar allà s'utilitza una carretera feta pels americans que, vorejant tota la part sud de la serra, ix del Port de Tudons, i salva 330 metres de desnivell, aproximadament, en uns cinc quilòmetres. Aquesta carretera és restringida per a ús militar. Per a circular-hi cal un permís que ha de concedir directament el Mando Aéreo de Combate (MACOM) des de Madrid. És ací, al radar, on es realitza el treball fonamental de la missió d'Aitana i on treballa el personal tècnic i qualificat, el qual és reduït, sobretot operadors i controladors aeris militars.

D'altra banda, tindrem allò que podríem anomenar les edificacions de la zona de suport, o, vulgarment, quarter. Una vegada creuat el Port de Tudons, i ja en la cara nord de la serra, després de dos o tres quilòmetres de baixada, ens trobem amb la porta. L'objectiu és allotjar el personal (tropa, suboficials i oficials) oficines, cuina, menjador, cotxeres, pous d'aigua potable... Tot açò, és clar, en funció de l'existència del radar.

Aquest aquarterament és bastant reduït. Al seu càrrec hi ha un tinent coronel de l'exèrcit de l'aire, i el nombre de soldats és més aviat baix. Quasi tots són voluntaris de les comarques centrals i del sud del País Valencià, i preferentment de l'Alcoià. I açò es evident fins i tot en l'escut de la unitat, el qual representa un castell, una clara referència a les festes de moros i cristians alcoians, coronat en les dues torres per cadascuna de les boles del radar.

Història i missió de les instal·lacions

Parlar de la Base d'Aitana suposa remuntar-se a l'any 1953, quan el Ministeri d'Afers Exteriors signà els tractats bilaterals amb els Estats Units. És en 1957 quan comencen les obres d'infraestructura, amb direcció i supervisió totalment americana. La situació legal serà de llogament als americans, per part de l'estat, de les esmentades instal·lacions, però preveient-ne la posterior reversió a l'exèrcit espanyol, situació en què actualment es troba.

La data de conclusió de totes les obres i de l'entrada operativa de la base va ser el febrer de 1960. Des d'aquell moment, Aitana desenvolupa el seu nou paper. Aquesta funció consisteix en la vigilància de l'espai aeri que li pertoca, en connexió amb les instal·lacions similars que hi ha

no. Així, un avió comercial amb línia Alacant-Londres haurà de fer, abans d'eixir, un pla de vol, on, entre d'altres dades, hi haurà inclòs un número d'identificació. Si aquest número es troba també a les computadores connectades amb el radar, tot anirà bé; si no és així, sonarà l'alarma. És a dir, Aitana no controla el trànsit aeri, missió exclusiva del control civil, la seua missió és exclusivament identificadora de qualsevol objecte volant no identificat (OVNI).

En el moment en què aquest ha estat detectat, el senyal d'alarma se sentirà en dos llocs: les bases de Manises (València) i Los Llanos (Albacete). En cadascun d'aquests llocs es troben continuament alerta dos avions, Mirage F-III-EE, sota uns hangars en forma de semicercle, sense portes, per tal d'accelerar-ne al màxim l'engegament. Al costat dels hangars, en una petita habitació, hi ha els pilots. En sentir el senyal, en cinc minuts volaran camí de l'objecte no identificat. Des del començament operatiu del radar (febrer 1960) fins al setembre de 1977, es realitzaren 21.526 operacions d'interceptació visual, 2.169 amb radar a bord i 37.174 simulades.

E.V.A. núm. 5

«Esquadró de Vigilància Aèria número 5» és la denominació militar de l'aquarterament d'Aitana. Aquest esquadró es troba enquadrat dins de l'anomenada Ala d'Alerta i Control, que inclou els distints E.V.A. existents. Alhora, i com hem indicat, els senyals d'interceptació que ixen d'Aitana, són recollides per l'Ala 11 (Manises) i l'Ala 14 (Albacete), les quals depenen del Mando Aéreo de Combate (MACOM). Cadascuna d'aquestes ales es compon de dos esquadrans, que en el cas concret de Manises, són el 111 i el 112. Com a dada curiosa, l'emblema del primer té una llegenda en llatí, que envolta una hiena amb un mocador nugat tapant-li la boca, i ve a dir: menja excrements, ho fa una volta a l'any, i encara riu. Ho proposem, des d'ara, com a lema central de la campanya pro-permanència de l'Estat espanyol a l'OTAN.

FRANCESC CUTILLAS

Les antenes de la base d'Aitana i l'entrada a aquesta.

a Roses (Girona) i Sóller (Balears). Les tres estacions es troben clarament orientades a detectar un hipotètic atac provinent de l'est. Tenint en compte la no-integració de l'Estat espanyol, davant una possible entrada en l'organització militar de l'OTAN, no té massa sentit la sobre vigilància de tota la costa est de l'estat, mentre que, a la part sud peninsular, on sí que hi hauria, ara per ara, una major possibilitat de conflicte (davant el tema Ceuta-Melilla) només troben una instal·lació similar a Almeria. És clar que l'Estat espanyol, en el cas d'entrar definitivament en l'OTAN, almenys en allò que pertoca a la vigilància de l'espai aeri, no podrà desvincular-se de l'Aliança Atlàntica en l'aspecte militar.

Aitana, Manises, Los Llanos

El radar instal·lat duu un control de tota aeronau que creue pel seu espai de cobertura. Aquesta mena de «vigia de Occidente» detectarà si es tracta d'un vol identificat o

El «Pirulí» de Guardamar

Es veu d'Alacant a Torrevella, des de tots els llocs. La seua elevació de 443 metres ha fet de l'antena de Guardamar un element estrany dins el paisatge pla que l'envolta. Ara mateix, és l'única instal·lació militar del País Valencià on hi ha americans, segons sembla; dos suboficials especialistes en comunicacions.

Es tracta d'una instal·lació totalment americana i que ja desenvolupa un paper per a l'OTAN. En concret, la seua funció és la d'aconseguir, junt amb les altres instal·lacions de la xarxa troposfèrica, que tots els vaixells de la sisena flota que circulen per la Mediterrània es mantinguin comunicats entre ells i amb un control central, de la mateixa manera que ho estarien en les costes dels mateixos Estats Units.

També compleix una tasca de comunicació, menys intensa, amb els vaixells que circulen per la Mediterrània oriental, una funció vital en temps de crisi. □